

Чланак Доналда Хејза, првог замјеника високог представника: “Прагматични помаци”

Крајем ове седмице (19. марта), након готово четири године, одлазим из ОХР-а и Босне и Херцеговине.

Одлазим са помијешаним осјећањима – дубоке љубави и наде, али и фрустрације.

Јако сам заволио дивне људе са којима сам имао привилегију да радим и са којима сам се спријатељио. Између осталих, мислим и на широки спектар политичара (укључујући и неке појединце са којима сам се у основи разилазио али које сам без обзира на то волио). Највише су ме импресионирали начелници општина у различитим дијеловима земље који на политику гледају као на ефикасан начин унапређења квалитета живота у њиховим заједницама – што је један практичан приступ који се ни приближно довољно не може видјети на ентитетском и државном нивоу.

Носим са собом осјећај наде када је БиХ у питању, јер је у протеклих четири године ова земља начинила добре помаке, посебно у области економије. Између 1994. године (када сам први пут посјетио Сарајево као члан тима Ричарда Холбрука) и 2001. године већ су били начињени велики помаци. Међутим, у 2001. години, политичка дебата није могла да се извуче из маратонских уставних разговора; још увијек је било проблема у погледу слободе кретања; повратак расељених особа и избјеглица је још текао споро; многи у БиХ су гледали на изгледе чланства у евроатлантским институцијама са скептицизмом.

Између 2001. године и данас, изгледи и стварност у БиХ су се у значајној мјери побољшали. Ситуација у којој се данас налазе

грађани, иако није добра колико би требала да буде, ипак је знатно боља него прије три године.

Данас је примарни акценат органа власти на испуњењу преосталих услова за чланство у НАТО-вом програму Партнерство за мир и отпочињању преговора о стабилизацији и придруживању са Европском унијом. Чланство у Партнерству за мир, и у завршници, чланство у НАТО-у, једном за свагда ће отклонити пријетњу насиља из будућности ове земље; пут ка чланству у ЕУ ће водити ка прогресивном побољшању квалитета живота – путем бољих судова, конкурентнијом пословном климом, вишим стандардима у образовању и пружању здравствених услуга, бољој заштити потрошача, и наравно, успостави безвизног режима према остатку континента.

Ова земља је већ начинила позитивне кораке у том смјеру.

Бивше ентитетске царинске управе више не постоје – извршено је њихово спајање у Управу за индиректно опорезивање, која врши припреме за увођење ПДВ-а крајем ове године. Ове двије реформе ће значити да се милиони КМ које су раније ишли у џепове криминалаца и непоштених трговаца сада могу потрошити на јавне услуге. Питање унутрашњег дуга – које је годинама представљало препреку интересовању потенцијалних инвеститора (и десетинама хиљада радних мјеста које ће инвестиције отворити) – ријешено је законским оквиром. Електроенергетски сектор и сектор телекомуникација су сада регулисани на начин који је у складу са међународним стандардима (као резултат претходно поменутог, просјечне телеком тарифе су се смањиле за 20 процената током протекле двије године, иако су цијене и даље превисоке).

Финансијке ревизије јавних предузећа указале су на корупцију и велику некомпетентност у пракси руковођења овим предузећима што је сада у процесу реформе уз помоћ закона које су недавно усвојили државни и ентитетски парламенти.

Ова и друга побољшања у пословном окружењу у БиХ не прикривају чињеницу да још увијек превелики број грађана нема посла, и да

још увијек превелик број њих живи у сиромаштву. Међутим, мјере које су предузете, нарочито у протекле двије године, ће ускоро имати позитиван ефекат – економија се постепено развија властитим напорима а не као резултат стране помоћи. Индустријска производња је у 2004. год. знатно порасла у цијелој земљи, док је инфлација остала на занемарљивом нивоу (незнатно изнад 0,5 %), а конвертибилна марка је стабилна (са већим износом Еура који се конвертирају у КМ него обрнуто).

Па ипак, остало је још озбиљног посла који се мора урадити.

- Преостали задаци (нарочито сарадња са Хашким трибуналом и реформа полиције) се морају завршити како би се остварило чланство у Партнерству за мир и отпочињање преговора о стабилизацији и придруживању ЕУ прије краја ове године; а
- 2. Радна група коју су успоставили министри финансија мора израдити нацрт приједлога за смањење трошкова органа власти – који су сада сувише велики због огромне бирократије коју је успоставио Дејтонски споразум и због тога што се капацитети власти БиХ граде како би могле повести земљу ка чланству у Европској унији.

Али уз топлину и пријатељство, и осјећај наде и оптимизма – осјећам и фрустрацију. Зашто?

Због тога што смо могли постићи више, нарочито да се јавна дебата усредоточила на практична рјешења – а не на слогане. Неки бх. Политичари можда вјерују да имају времена за дуготрајно вођење процедура, да могу губити вријеме за вођење преговора о позицијама осмишљеним да иду у корист њиховим снажним бирачким тијелима. Грађани, нажалост, морају живјети с резултатима свега тога – недовољном стопом запослености и сиромаштвом.

Уопштено говорећи, медији у БиХ су према мени били коректни – али неки медији и даље настављају показивати бизарну навику заговарања урота. Коментатори и колумнисти постану посебно

инспирисани када говоре о прикривеним циљевима – у ситуацији када је истина о нужним реформама у стварности врло једноставна. Више инвестиција подразумијева више радних мјеста; просперитетнија БиХ означава привлачнијег трговачког партнера; а европски стандарди у образовању, здравству и институцијама власти – да наведемо само три примјера – нису ни националистички ни ненационалистички – они једноставно представљају савременији и напреднији пут за БиХ.

Ја сам прагматична особа по природи, и многи појединци у БиХ су ми се придружили у тражењу прагматичних рјешења за проблеме у овој земљи. Ти проблеми се могу ријешити – али само ако се интереси грађана ставе испред интереса политичких странака.

Било ми је задовољство и привилегија радити са вама и у ваше име.